

K vyslovení

Rozčísnutá rezeda
s úsměvem za slzami
na dně oka hrající si chlapec
neboť v každé dívce dřímá maminka

A je nám jich tolik potřeba
Pane Bože jaká hloubka něhy
když ukazují dětem zlaté vršky stromů

V nekonečné konvergentní řadě jarních básní
malý zpívající pták

Ivan Blatný

Foto: Xaver Lambours

Úvodem

Bez země, vzduchu, vody, slunce nemůžeme žít, ale tyto úctyhodné živly nás nečiní lepšími, život v přírodě nezná slitování. Až výchova někým živým nás pozvedá nad ostatní živočichy. Nebezpečně u nás narůstá onemocnění HIV mezi mladými lidmi. V přírodě hloupí jedinci a děti hloupých rodičů přijdou brzy o život.

Každou neděli si připomínáme Ježíšovy Velikonoce. Vyvedly nás z omylu; mysleli jsme si, že Kainova bratrovražda je dávným příběhem, nepripouštěli jsem si, že my bychom Ježíše opustili jako apoštolové. Ještěže Ježíš po zmrtvýchvstání nepřišel s výčitkou ...

Jakpak asi prožívali Velikonoce naši předkové v r.1945?

Jaro uspíšit nemůžeme, konec války ano. Nebo konec nesvárů a nedorozumění.

Jaro je překrásné, ale na znovupodání si ruky s druhými nestačí.

/v

ČTYŘIKRÁT BEZ ZNECHUCENÍ

Už osmý rok čekám každé jaro, až se zelená březový háj pod mým oknem. Leč obrázek jako z Treťjakovské galerie nebude; řvaní pil ukončilo moji naději na jarní zeleň. Stromy leží rozřezány na kusy. Otevřel se prázdný prostor – k čemu? Jsem znechucen, nebo jen zarmoucen? To jen kvůli břizkám?

V dubnu býval ve věznicích neklid. Blížil se 9. květen, kdy se vyhlášovaly amnestie. Rostla naděje. A když se nenaplnila, nastalo rozčarování, znechucení, smutek, rezignace, ba zoufalství. Ale ne u všech! Byli tam i lidé, připravení jít tvrdou zkouškou, ba za každou cenu, k vytčenému cíli. Až se odtud přece jen dostali, nebyli znechuceni –nácti lety ponižování a křivd, ale dali se do práce v národě, i nadále posilování tímtež Duchem.

O paní Hanu se její matka už od narození nestarala. Odložila ji. Ale až tato „matka“ zestárla, vzpomněla si, že její dcera Hana má přece povinnost o ni pečovat! Ta, ač sama invalidní, to přijala. Leč nesměla se matky ani dotknout, natož ji obejmout nebo políbit. Nenechala se tím znechutit. Dnes je její matka v Bohnicích. Kvůli Alzheimeru svoji dceru nepoznává a tak se nechává objímat

a líbat na ústa i sama polibky vrací. Koho má asi přítom v podvědomí??? O to se ale Hana nestará.

Včera byl v Lidových novinách dotaz Janu Sokolovi: „Jste taky ze všeho znechucen?“ Odpověď: „Kdepak, vůbec ne!...Stačí se projít nebo i podívat z okna, dívat se vlastními očima“. Jenže Jan Sokol se dívá jinými očima než ostatní. Očima člověka, jehož duše je „shovívavá, dobrosrdečná, nemyslí jen a jen na sebe, nerozčiluje se, všechno omlouvá, nikdy nad nikým nezoufá, všechno vydrží“. Nezpůsobí vám to něco z Literatury? Vážení, nestačí zůstat jen u Karla Hynka Máchy!

Jan Rybář

Nikdy neuléhám, aniž bych měl na paměti, že tu třeba navzdory svému mládí zítra již nebudu, a přitom nikdo z těch, kdo mě znají, nemůže snad říci, že navenek působím mrzutým nebo smutným dojmem. Denně svému Stvořiteli za tento blažený stav ducha děkuji a z celého srdce jej přeji všem svým bližním.

*W.A. Mozart svému otci 4.dubna 1787,
čtyři roky před svou smrtí.*

DOSTAL JSEM SE AŽ K JÁDRU VĚCI?

Čím by nás měl letos koncil inspirovat? „Měli bychom otevřít okna dokořán a ptát se oč vlastně běží,“ říká P. Pavel Kuneš, který právě v této době slaví 75. narozeniny.

Pane faráři, vy jste byl vysvěcen na kněze těsně před II. vatikánským koncilem. Počítám správně?

Ano, nesměl jsem při primiční mši promluvit slovo česky. (Smích) A pak se situace během pár let úplně změnila.

Jak jste se o koncilních novinkách dozvídal?

Informace jsme získávali těžce, ze zahraničních rozhlasových vysílaček a z jiných kusých informací. Měl jsem štěstí, že jsem se tehdy seznámil s paterem Zdeňkem Vodíčkou. Působil u sester františkánek v Budenických. Zdeněk nějak dostával časopis *Zeichen der Zeit* a on z něho překládal články a připravoval pro sestry výtahy. Františkánky byly velmi agilní, sestry Eliška, Blažena, Kamila a další, staraly se o mentálně postižené lidi a ve volných chvílích překládaly koncilní dokumenty. Nevím, jak je sehnaly. Díky nim jsem měl v druhé polovině šestašedesátého roku všechny dokumenty přepsané na stroji a úhledně svázané.

Vzpomínáte si, jaké pocity ve vás první čtení koncilních textů vyvolalo?

Bylo to pro mě něco úžasného. Pamatuji se, jak jsme se roku 1964 tři mladí kaplani přeli, zda opravdu je možné celou mši vést v národním jazyce včetně konsekračních slov, nebo aspoň ta musí být pronesena v latině. V té době jsme měli dekret o liturgii jen v latině. Mrzí mne, když lidé říkají: „Teprve dnes můžeme uvádět do života koncilní dokumenty.“ Co ti lidé dělali v šedesátých letech? Nám se podařilo v roce 1967 vyřešit v kostele sv. Ignáce v Praze obětní stůl čelem k lidu, měli jsme farní radu, velmi nadějný sbor i rytmickou skupinu...

Kdo vás nasměroval k těmto konkrétním krokům?

Nikdo. Koncilní dokumenty byly určitým vodítkem a jednotlivé kroky vyplynuly ze situace, podněty jsem prostě cítil. Jsem spojován s řadou věcí, píše se, že jsem zavedl to či ono. Ale já jsem to nevymyslel. Pouze jsem reagoval na potřeby lidí. Například za mnou přišla dvě děvčata, že chtějí něco dělat pro faráře v pohraničí. Nabídly, že jim budou s několika dalšími od sv. Ignáce jezdit uklízet kostely. Rádi zpívali zbožné kytarové písničky, tehdy samé překlady. Napadlo mne, proč by je nemohli zpívat i v kostele? Vždyť kostel je místo našeho setkávání. V něm se máme cítit dobře. Střední generace byla trochu opatrnější, ale za chvíli je zpíval celý kostel, i babičky. Tak vznikla tehdejší skupina Poutníci.

A návržení nového obětního stolu? Jakmile jsme přijali, že jsme společenstvím, v jehož centru je Ježíš Kristus, jiná cesta nebyla. Máme být spolu. Jak prožívali apoštolové

poslední večeři? Mně koncilní dokumenty mluvily z duše.

A přitom řada výrazných prokoncilně orientovaných českých osobností, přiznala, že nejprve pro ně bylo těžké koncil přijmout.

Měl jsem štěstí nejen v tom, že jsem díky pateru Vodíčkovi měl přístup ke koncilním dokumentům, ale ještě v jednom směru: Setkáním s P.Bohumilem Bílým jsem byl dovezen k poznání vlastní hříšnosti.

Zaslechl jsem o něm, že mu „o něco jde“. Samozřejmě mě to zaujalo a chtěl jsem ho poznat. Ale nebyla jiná možnost, jak se k němu tehdy dostat, než jít k němu ke zpovědi. Vypravil jsem se za ním a začal jsem: Byl jsem roztržitý při modlitbě... A on mne hned zarazil: „Počkejte, co jste to říkal? To vy řeknete tak zlehka? Vy si něco kutíte a přes rameno hovoříte s Hospodinem?“ zarazilo mne to, ale měl pravdu. Absolutní pravdu. A takhle zpověď pokračovala. Vysvětlil mi, že teprve tehdy se přiblížím Pánu Bohu, když uznám svoji situaci hříšníka. Nakonec mi už na čele vystával pot, do očí se mi draly slzy. Doslova jsem vyklopýtal ven. Ale byla to pro mne záchrana, spása. Otevřel se mi svět. Zařadil jsem se mezi ostatní lidi. Nemohu na lidi shlížet jen proto, že jsem kněz. V semináři jsme chodili ke zpovědi každý týden, ale až nyní jsem hlouběji pochopil, co je to hřích. Poté, co jsem byl čtyři roky knězem!

S nadšením jsem o svém objevu kázal a lidé byli nadšení. Je úžasné, když můžete přiznat, jsem hříšný a nezhroutí se vám svět. Naopak – přiblížíte se Bohu i bližním! Viděl jsem, jak se lidé měnili před mýma očima, cítil jsem se úžasně, jak jim pomáhám... A najednou mi došlo, že jsem stejně domýšlivý jako předtím. Pochopil jsem, že o změnu smýšlení musíme usilovat znovu a znovu, každé ráno se pro ni musíme rozhodnout.

Tento pohled mi bystřil pozornost k potřebám lidí a církve. Koncilním otcům šlo právě o toto: Naslouchat potřebám druhých a církve a zaměřit se na to podstatné. Když jsem roku 1965 měl přednášku na prvním liturgickém dnu kněží v Praze, zaměřil jsem ji na téma, že liturgické změny musí následovat změnu ducha. Změna postoje je to hlavní. Když se neskamarádíme v kostele, když se

nestaneme společenstvím, změna orientace oltáře nic neznamena.

Jak v tomto kontextu hodnotíte občasně úvahy o znovuzavedení latiny do bohoslužby?

Připadá mi to směšné. Nejsem si jist, do jaké míry jsou tyto úvahy založeny skutečně na teologických důvodech a do jaké míry jsou poplatné určitému estetickému citění. Sám jsem nedávno zažil, jak jeden mladší kněz sloužil bohoslužbu v latině, těžce četl texty jako by byly v japonštině. To přece nemá žádný smysl! O co jde při bohoslužbě především? Scházíme se jako lidé, kteří mají rádi život, kteří jej doceňují a váží si Ježíše Krista, který je pro nás příslibem a garancí života. Proto se společně setkáváme před Hospodinem, otevíráme se jeho Duchu a přijímáme našeho Pána pod způsobou chleba a vína.

Nacházíte mezi farníky porozumění? Myslím, že pokud chceme být církví, není jiné cesty. Ale nemohu odsuzovat jiné způsoby. Ti, kdo chtějí především obřadně slavít liturgii, nebývají mnou zcela uspokojeni. Rád bych, abychom měli především dobré mezilidské vztahy, které společně prožitou liturgií vrcholí...

Nevyčítali vám také, že příliš nadbíháte světským trendům? Civilní vystupování, populární hudba v kostele, farní rada...

Ale to přece není žádný populismus, nikdy jsem nevyvěšoval plakáty, přijďte, uslyšíte rachot... (smích) V kostele se ale musíme cítit dobře, abychom z něj odcházeli šťastní. Na povrchní lákání jsem opatrný, křesťanství je příliš vážná věc.

Je pak ale vhodné během kázání se ptát lidí na jejich postřehy, názory?

Samozřejmě, protože můj pohled je nutně jednostranný, nechápu, jaké má těžkosti matka čtyř malých dětí. Jsem vděčný, kdykoli je někdo ochotný nahlas říct svůj vlastní pohled. Víte, teolog někdy řeší témata důležitá, ale ne dnes a tady. My kněží potřebujeme zpětnou vazbu, abychom mohli skutečně být užitečními.

Setkal jste se určitě s případy věřících, jimž k plné účasti na životě církve bránilo druhé manželství, či jiná podobná záležitost, a najednou se z nich stali věřící druhé kategorie, navzdory slovům o odpuštění a záchraně. Je pro takové situace východisko?

Nedokážu na takovou otázku odpovědět jednoduše. Křesťanství je náročné, ale zároveň tradice zná pojem epikie – možnost sledovat úmysl zákonodárce, ne jen literu zákona. Další možností je řešení formou pro foro interno a pak nejdůležitější je vlastní svědomí. Nikdo nebude Hospodinem souzen podle zákonů, ale podle toho, zda jednal podle svého svědomí. Lidské osudy jsou velmi spletité. Bylo by neodpovědné, kdybych já jako klerik, který nikdy neproběhl noc v úzkostech u nemocného nemluvněte, diktoval manželům, co mají dělat.

Byl jste také u vzniku a prvního provedení populární Ebenovy Truvérské mše?

Ano. Přátelili jsme se s Petrem Ebenem od doby, kdy jsem od něho v roce 1966 chtěl noty k jeho českému ordinariu. Zaujalo ho, že jsme je chtěli zpívat s celým kostelem. Okamžitě se nabídl, že bude nápomocem při nácvi. Každou neděli ráno a večer přicházel k sv. Ignáci a během několika nedělí jsme se s jeho varhanním doprovázením ordinariem naučili.

Jednou jsem mu pak kvůli něčemu nepodstatnému volal a on se omlouval, že teď pro nás opravdu nemůže nic složit, že má moc práce. A tím mě inspiroval. Řekl jsem Zdeně Lomové, a ona do týdne napsala slova k pěti písním. Donesli jsme je pak mistrovi a za tři týdny byla Truvéřská mše na světě. Dokonce to pak natočila ČT s Karlem Štědrým a s Poutniky. Než to stihli odvysílat, normalizace pokročila natolik, že nahrávka šla rovnou do stoupy.

To byl váš první kontakt s médii?

Tehdy jsem s televizí neměl nic společného, pracoval jsem za pražského jara v Katolických novinách. Než nám pak našli v jednom výtisku 95 chyb proti normalizaci. Soudruzi z Úřadu pro tisk a informace si nás zavolali a prohlásili: „Pánové uznejte, že takhle to dál nemůžete dělat.“ My jsme to uznali. A šli jsme domů. (smích)

Co jim vadilo?

Vlastně všechno. Např. Jan Rybář v tom čísle měl homilii pro děti. Popisoval v ní, jak přijela královská návštěva, zněly slavnostní salvy a kolem velká paráda. A už to bylo špatně. Že se vysmíváme státní návštěvě soudruha Brežněva. Taková blbost. Jenda na to vůbec nemyslel.

Vy jste také přispíval do dětské rubriky?

Ano, vedl jsem dětskou část KN. Dostal jsem se k tomu víceméně náhodou, protože jsem měl zkušenosti s bohoslužbou pro děti. Po revoluci jsem se podobně dostal do ČT do studia Kamarád. Když se roku 1990 zakládalo křesťanské vysílání v televizi, byl jsem pověřen kardinálem Tomáškem touto prací. Pustili jsme se do toho s Michaelem Otfísalem, kterého tam vysílala Ekumenická rada církví. Dostali jsme vysílací čas po zrušeném pořadu Rok stranického školení. S Michalem jsme se znali už předtím, ze setkání modlitební farářské skupiny organizované Danem Drápalem. Výborně se nám spolupracovalo. Nadřazení v televizi nás pochopitelně brali jako laiky. Nebyli tehdy ještě počítače, všechny pořady musely být zapisovány ručně, vyplňovány tabulky, kolik vteřin zvuku dáme sem, kolik vteřin záběru tam. Začátkem devadesátých let bylo takové práce ještě opravdu hodně. Měli jsme komponovaný pořad v neděli dopoledne, tzv. Křesťanskou neděli, kterou jsme současně moderovali. V 8 hodin jsem měl mši sv. v Odolena Vodě a pak rychle na Kavčí hory, kde jsme začínali v 10 hodin. Nicméně nejnáročnější bylo obhajovat ekumenickou koncepci před vlastními spolubratry. Byli jsme snad první ekumenickou redakcí na světě. Tehdy to byla novinka, na kterou

se naši církevní nadřízení dívali nedůvěřivě. V té době byly televizní redakce ve světě přísně církevně vymezené. Např. v Maďarsku zavedli model, kdy se přesně rozpočítaly minuty podle počtu věřících a každý si v tomto rámci vysílal svoje materiály. To nám s Michalem přišlo absurdní. Katolíkům i evangelíkům jde přece o tutéž věc. Až někdy v roce 1996 na setkání papežské mediální komise v Římě pan kardinál Vlček sklídl potlesk, když uvedl, že máme ve veřejnoprávní televizi redakci ekumenickou.

Jaké jste udělal zkušenosti s farní radou?

Ta první vznikla u sv. Ignáce. Členy jsem vybral sám. Žádná pravidla tehdy nebyla, vlastně ani nebyla jiná možnost. Byli v ní například manželé Kaplanovi, Lojdovi, Boublíkovi, Zdena Lomová... už si na všechny nevzpomínám. Společně jsme plánovali chod farnosti. V těch dobách ale moc prostoru nebylo, šlo spíš o technickou správu, organizaci úklidů a podobně. Od té doby nedám na farní rady dopustit. Jsou potřeba, podporují v lidech spoluodpovědnost za farnost, pomáhají formulovat nové nápady a potřeby farnosti, které mně kolikrát uniknou. Nemám jinou možnost se je dozvědět, než při rozhovoru kolem tohoto stolu. A někdy se dozvídám i věci, s nimiž v církvi mnoho nenaděláme. Alespoň zatím.

Co máte na mysli?

Když dovolíte, odpovím obecněji. Nedávno jsem četl knihu Josefa Svobody Tři inkarnace. Popisuje, jak byl komunisty dvanáct let zavřený, později emigroval, stal se profesorem na univerzitě v Kanadě a třicet let zkoumal život Eskymáků. Léta se také znal s misionáři, kteří mezi nimi působili. Když tito zestárlí a nebyl, kdo by je nahradil, tamní biskup se obrátil na Vatikán s prosbou, aby bylo možné vysvětit na kněze osvědčené místní ženaté muže. Ti muži měli potřebné vzdělání i podporu svých rodin. Pozvali dokonce kardinála z Říma. Návštěva byla velmi příjemná, ale když došlo na přání vysvětit ženaté muže, kardinál to odmítl se slovy: „Nemůžeme vám to dovolit, oni by to potom chtěli všichni“. Jistě to uvedl spontánně, ale přesto mi logika těch slov přijde nepochopitelná a těžko přijatelná. Vážím si celibátu, ale má fungovat tak, jak se v praxi řeší dnes, když „všichni“ by chtěli jeho zdobrovůli? Katolická misie u tamních eskymáků tedy zanikla. Ještě jako dítě jsem se setkal se sdružením Péče o kněžský dorost. Za šedesát let modliteb Pán Bůh nevyšly tyto prosby. Představte si, jaká to musí být zkouška pro viru těch, kdo se neustále modlí za nová povolání... Netlučeme hlavou do zdi vedle otevřených dveří?

Přítom otázky spojené s celibátem jsou kapkou v moři jiných problémů.

Lpíme na mnoha věcech, které jsou poplatné době. Lpíme na dávno nesrozumitelných symbolech ze 13. století. Na oltářích máme obrovské svíce a mezi nimi se krčí kalich a patena. V církevní historii bylo mnoho kři-

žovatek a nechceme-li zabloudit, musíme se stále znovu a znovu prát, co je podstatné? Co je jádrem naší víry? Co očekával Ježíš od učedníků? A co všechno požadujeme jaksi samozřejmě a trochu nevědomky od konvertitů my? Pan Ježíš přišel, abychom měli život a měli ho v hojnosti... Nezanikají tato úžasně přímočará a motivující slova v nánosu všeho možného?

Dvakrát jsem v různých kostelích udělal jakýsi test. Dal jsem u vchodu do kostela lidem papír s jednou otázkou s dvěma možnými odpověďmi. Měli roztrhnout papír tak, aby odstranili špatnou odpověď. Dopadlo to půl na půl. Polovina pravidelných návštěvníků kostela například neví, co znamená neposkvrněné početí Panny Marie. Dost možná toto sdělení nikdy do jejich života nezasáhlo. Přišla za mnou jedna paní a povídá: „Ráda bych chodila s manželem do kostela, ale chybí mi dar víry.“ Co jí chybí? Nezná význam všech dogmat? To přece nemůže být rozhodující. Nechtěla ta paní vlastně říct, že jí není blízké naše v mnohém stále barokní pojetí víry? Nad tím přece nemůžeme jen pokrčit rameny a argumentovat, že se jiní přizpůsobili. Tihle sympatizanté jsou naši spolupracovníci.

Co se má tedy především proměnit?

Nastolit v církvi skutečně bratrské vztahy. To znamená vztahy založené na vědomí Boží blízkosti.

Nedávno jsem se bavil s jedním vysoce postaveným mužem. Svěřil jsem se mu s nějakými zkušenostmi a myslel, že on se podělí se svými. Ale on jen podotkl: „Já to vidím jinak.“ Tečka. Bratrské vztahy je možno si představit jinak.

A co byste řekl těm, kteří narazili na zavřené dveře, kteří se třeba i vlastní vinou octli v těžké situaci a od církve slyší: „Nejdřív se dej do pořádku a pak přijď!“ A přitom doufali, že potkají přijetí jako marnotratný syn.

Jim bych tato slova nikdy neřekl.

Josef Beránek, Univerzum 1/2012

*Pavel Kuneš 6.2. 1937 se narodil v Praze
1956 maturoval na Výtvarné škole
1961 vysvěcen na kněze
1661 – 1966 kaplanem v Plzni
1966–1968 rektorem kostela sv. Ignáce
1965 členem 1. arcidiecézní liturgické komise
1967 založil farní radu u sv. Ignáce
1968–1970 kaplanem u Srdce Páně v Praze,
v téže době redaktorem Katolických novin
1971–1999 farářem v Klecanech u Prahy
1990–1994 působil v redakci Náboženského vysílání ČT
1993– dosud píše úvodníky do časopisu Nezbeda
2000–2011 působil v Praze Vršovicích, v téže době učil na Arcibiskupském gymnáziu
Od 2011 administrátorem v Odolena Vodě
Je autorem publikací Základní křesťanská poradna (3.vyd.) a Poznámky starého faráře aneb Milé studentstvo!*

JURODIVÉ MINDY

Název punkové kapely Pussy Riot je zá-
měrně ambivalentní. Může být vztahován
ke kočičce nebo k vaginálnímu vulgarismu.
Ambivalentní byla i akce, kterou se dívky
proslavily: provedly v moskevském chrá-
mu Krista Spasitele performanci, která měla
vzhledem k divokému křepčení v pestroba-
revných kuklách charakter rouhání. Avšak
současně byla modlitbou. Refrén písně zněl
„Bogorodice Děvo, Putina progoni“ („Panno
Bohorodičko, vyžeň Putina“), byl zpíván na
kolenou – a bylo to míněno veskrze vážně.
Patriarcha moskevský a vši Rusi Kirill, stej-
ný starý kágébák jako Putin, typický před-
stavitel aliance autoritářského státu s církví,
nárokuje si společenskou dominanci, ozna-
čuje akci Pussy Riot za rouhání. Přirovnává
ji k loupežím, jež se v ruských chrámech tu
a tam odehrávají, a žádá pro dívky sedm let
vězení. Občanská veřejnost vnímá akci jako
politický protest provedený poněkud extrém-
ními prostředky a žádá propuštění, či alespoň
shovívavost. Propuštění? Shovívavost? Cha!
Málo. Rusko jako by zapomnělo na vlast-
ní náboženské dějiny. Komu že je zasvěcen
onen pestrobarevný chrám na Rudém náměstí?
Vasiliji Blaženému. Kdo že byl Vasilij
Blažený? Svatý jurodivý. A kdo že je jurodi-
vý? Ten, kdo projevuje svou svatost formou
provokací proti společenským normám. Ten,
kdo občas poskakuje a pořvává nahatý po
chrámech. Ten, kdo upozorňuje svým zdán-
livým pohoršlivým rouháním na vyprázdnění
„řádné“ zbožnosti. Ten, kdo nastavuje zr-
cadlo církevníkům i carům. Pussy Riot, vě-
douce to, nebo ne, vstoupily svým činem
do tradice svatých jurodivostí. Někteří Rusové
to už také pochopili: v neděli se u chrámu
konala demonstrativní modlitba za svobodu
Pussy Riot – a za to, aby Bohorodička Putina
vyhnala (zatím však policie vyhnala modli-
tebníky...). Dnes možná putinovské Rusko
s požeňmáním patriarchy Pussy Riot odsou-
dí. Jednou jim možná bude postaven chrám.

*Martin C. Putna, literární historik,
LN 3.5.2012*

STYDĚT SE ZA PADOUCHY MEZI SVÝMI? TĚŽKÝ ÚKOL

Ráda bych se pokusila vzít vážně radu pana
Libora Gottfrieda z minulého úterý („Kam
politická korektnost nepatří“, LN 24. dub-
na). Pro tyto účely zkusím aplikovat jednu ze
základních pedagogických pouček, totiž učít
ostatní to, co umím sama.

Pan Gottfried ve svém článku doporučuje
panu Holomkoví, aby se nepozastavoval nad
tím, že matka napadeného chlapce v Břeclavi
označila pachatele za Romy. Pan Gottfried
totiž tvrdí, že správné označení pachatele
může vést ke dvěma pozitivním efektům: 1.
k jejich snadnějšímu dopadení a 2. k sebevých-
ově romské komunity. Tě pak totiž musí
být jasné, že se jedná o její problém, za který
se stydí a s kterým tedy něco udělá. Potud
opakování proběhlé diskuse.

Dobrá tedy, říkám si, jak to ale má romská
komunita udělat? Zkousím tuto radu apliko-
vat na vlastní malíčkovost a přemýšlím, za kte-
ré zločiny své etnické komunity se v poslední
době upřímně a hluboce stydím. Rozhodně
se stydím za pana Bártu, ale i Bátoru. Stydím
se za to, že můj prezident veřejně odcizuje
v zahraničí pera a tím negativně reprezentuje
moji národnost. Také se upřímně stydím za
hernu, kterou mám za rohem, a za to, kolik
gamblérů a alkoholiků produkuje.

Nejvíce se ale stydím za toho plešatého pána,
který minulou sobotu před ním v Praze srazil
na zem pětiletého synka mé romské kolegy-
ně. Jak klučina říkal – „srazil mě proto, že
mám černé vlasy“. Obávám se, že má dobrý
postřeh. Hm.

Dobrá – snažím se radu pana Gottfrieda
aplikovat dál. Co s tím? Věci veřejné jsem
nevolila a volit ani nebudu, ale stejně mi to
zjevně nepomohlo, za pana Bártu se musím
stydět i tak. Co se prezidenta týče – toho
jsem ani volit nemohla, teď snad budu moct,
ale vzhledem k tomu, že to právo dostanu
s dalšími cca osmi miliony voličů, nevím,
nevím, kolik toho ovlivním. Co se pana Bá-
tory týče – tam jsem chodila poctivě demon-

strovat a podepisovala jsem petice a zdá se,
že v tomto případě to pomohlo. Herna? Ještě
jsem se nestavila na místní radnici s prosbou
o to, aby mému sousedovi panu Žáčkovi tu-
to hernu zakázali. Možná bych mohla použít
nosný argument, že se díky ní stydím za to,
že jsem Češka.

A co s tím plešatým pánem? To opravdu ne-
vím. Nestihla jsem ho doběhnout a požádat
o to, aby se omluvil tomu klučinovi. Než
jsem totiž na místě uvěřila tomu, co se stalo,
byl pryč. Měla jsem volat policii? Křičet na
něj, že takhle se správný Čech nechová? Co
byste dělali vy?

Jak vidíme, návrh na řešení, který prezen-
tuje pan Gottfried, má své limity. Neumíme
ho aplikovat na vlastní komunitu a lze tedy
předpokládat, že příslušník romské komunity
se bude při stejné strategii potýkat se stejným
problémem. Co s tím?

V rámci příprav na zítřejší výuku jsem si
znovu vzala k ruce skvělou knihu od Zyg-
munta Baumana Identita. Rozhodně ji do-
poručuji k přečtení, protože Bauman před
problémy, které trápí pana Gottfrieda, roz-
hodně nezavírá oči. Podotýká nicméně, že
s identitou je to hodně složité. Naši potře-
bu někde patřit v dnešním globalizovaném
světě naplňujeme jen s velkými obtížemi.
A tak často saháme po zkratkách, které nám
vytvoří alespoň zdání pocitu sounáležitosti.
Národní identita se pak nabízí celkem okatě
jako první, co nás napadne, jenže nás vede
často do slepé uličky. Jedná se totiž o tu část
naší identity, kterou si nemůžeme zvolit ani
ji ovlivnit, a historická zkušenost praví, že
redukce celého tématu identity na národnost
vede spíše k potížím než ke zvýšení dobrého
pocitu ze společnosti, ve které žijeme.

Jak však naložit s identitou v podobných pří-
padech, jako je ten z Břeclavi nebo z pražské
zoo? O co skutečně jde? Společně s romskými
mi i neromskými přáteli tu věc už dlouho
probíráme a mám pocit, že nám jde o jednu
společnou věc. Abychom mohli pokojně žít
vedle sebe, nemuseli se bát posílat děti do
školy, nemuseli se bát toho, že budeme šika-
novaní na ulici apod. V tomhle směru jsme

totiž na stejné lodi. Ta naše
se shodou okolností jmenuje
Česká republika. Spravedli-
vé potrestání viníků je jistě
jednou z cest. Umělé dělení
na bílé a černé nám však ve
vytváření soudržnosti nepo-
mohou. O tu musíme usilovat
jinými metodami. Myšlení
vylučující ostatní totiž
soudržnosti brání. A když už
vylučovat, zkusme vylučovat
ty, kteří se opravdu chovají
ošklivě – včetně toho pleša-
tého pána před zoo, který teď
aktuálně trápí mě.

*Dana Morre, antropoložka,
LN 30.4. 2012*

Foto: Olof Jarlbro

ODS ZTRÁCÍ PUD SEBEZÁCHOVY: otevřít prostor krajní levici a pravici aneb tuto zemi už neřídí ani vláda, ani parlament

Minulý týden, dne 26. dubna 2012, se v brněnském Divadle Husa na provázku sešli na tiskové konferenci někteří představitelé třiatváceti občanských iniciativ a organizací, kteří se sdružili v platformě „Ukradli jste nám stát, vraťte ho zpátky“. Na setkání předložili kromě jiného návrh na změnu § 48 odstavce 1. zákona č.90 z roku 1995, která by umožnila vznik nezávislé parlamentní komise, do níž by mohli být voleni i nepolitici. Komise by se pokusila vyšetřit napojení některých politiků na krajské mafiánské struktury, které ovlivňují justici, policii a státní správu a své závěry by v obecné rovině zveřejnila a konkrétní poznatky předala justici.

Platforma vychází z přesvědčení, že doposud žádná naše parlamentní komise nikdy nic nevyšetřila, a proto je třeba po vzoru Velké Británie zajistit, aby jejími členy mohli být i důvěryhodní občané. Snaží se tedy o obnovení elementární důvěry ve stát a de facto o rehabilitaci politiky jako řádného řemesla. Členy komise by podle této platformy volil parlament, prý by stačilo, aby návrhy předložilo dvacet poslanců. Ti, co by byli zvoleni, by museli projít bezpečnostní prověrkou.

Taková komise by, dle představa sdružení, mohla začít po prázdninách pracovat a do konce roku vydat výsledek svého šetření, aby se lidé mohli podle těchto výsledků rozhodovat v příštích parlamentních volbách. Podle představitelů této iniciativy, za něž hlavně hovořili pánové režisér Břetislav Rychlík a sociolog Ivan Gabal, by sdružení navrhovalo lidi, jako jsou třeba Ivan Havel a Helena Illnerová, jejichž celoživotní pevné postoje zaručují naprostou nezávislost. Účastníci tiskové konference zdůraznili, že se nepokládají ani za pravičáky, ani za levičáky, že jim jde pouze o systémové změny v rámci demokratických procesů, které by určily budoucím politikům jasné mantinely, v kterých se mohou pohybovat.

Okamžitě po tiskové konferenci se moderátor Daniel Takáč spojil s poslancem a předsedou ústavně-právního výboru sněmovny Markem Bendou, který sice v první větě oznámil, že se v zásadě zřízení komise nebrání, ale brzy po té se do iniciátorů velmi vehementně obul: nazval je profesionálními aktivisty, kteří chtějí převzít moc bez voleb a vyčetl jim, že chtějí u nás zavádět nepolitickou politiku, že pohrdáme politikou a nemáme rádi lidi, které jsme si zvolili a řekl, že kdo má zájem o politiku, může se ve volbách o mandát uchá-

zet a pak přešel ještě do tvrdšího útoku, když řekl, že taková laická komise, která by chtěla nahlížet do svazků BIS, by dokázala službu zničit za tři dny. A pak již zvýšeným hlasem dodal: Žádná komise nemůže ukazovat na to, kdo je dobrý a kdo špatný, od toho je jedině soud. Takové věty, jako že teď s vámi ještě hovoříme po dobrém, by podle Marka Bendy v demokratické zemi neměly vůbec zaznít.

Předseda Senátu Milan Štech již s některými představiteli této iniciativy hovořil a podle jejich sdělení, návrh na rozdílení od Marka Bendy z ODS podporuje. Jestli jde jen o diplomatickou přívětivost, se dozvíme v následujících dnech.

Je ale poněkud absurdní, když se nejhlasitěji proti občanským sdružení vymezuje strana, která se jmenuje Občanská demokratická strana. A ještě absurdnější je, že k tomuto útoku Marka Bendy na platformu „Ukradli jste nám stát, vraťte nám ho“, došlo jen pár hodin před tím, než Pavel Dlouhý jako člen výkonné rady právě této strany poslal ministru financí, jehož analytický útvar upozornil na to, že na konto jeho ženy, která je v domácnosti, přišlo 45 milionů korun, velmi nebezpečný mafiánský vzkaz tohoto znění: „Já mám Miroslava Kalouska rád. Mám rád jeho ženu, jeho děti. Je to člověk hodně opitý mocí, ale mám ho rád.“ Tedy kdy se před očima veřejnosti ukázalo, že tuto zemi neřídí ani vláda, ani parlament. A pár dní po tom, co byly zveřejněny odposlechy bývalého primátora Prahy za ODS Pavla Běma s lobbistou Romanem Janouškem a kdy se píše o tom, že Patrik Oulický kolem svého sídla v chráněné oblasti Českého středohoří si vystavil kurt a bazén bez povolení a jemu, na rozdíl od jiných, jsou stavby legalizovány a nemusí je zbourat.

Zdá se, že ODS a její vedení už ztrácí i poslední zbytky sebezáchovných pudů a sama sebe zbezdělavá. Tím ale neohrožuje jen sama sebe, ale i křehkou demokracii v této zemi, protože svým nejednáním otevírá prostor na politické krajině pro krajní levici i pravici a těžko ovladatelné masy v ulicích měst. Ptejme se: Komu tato sebevražda ODS v přímém přenosu nejvíce vyhovuje a jestli Marek Benda si vůbec uvědomuje, komu svými postoji posluhuje?

Karel Hvižd'ala, 29.4. 2012

UKRÝVÁNÍ ZAHRANIČNÍCH ZAJATCŮ NA KUNČICÍCH A ORLICI

Následující článek je sestaven z několika dobových vzpomínek a nemnoha vyprávění žijících pamětníků. Tyto záznamy byly subjektivně vybrány a zkráceny. Proto se jedná jen o nepatrnou připomínku popisovaných událostí, která nemůže postihovat tehdejší skutečnost ve větší šíři.

Začátkem roku 1945 bylo už zřejmé, že porážka německých armád je pouze otázkou času. Před blížící se frontou se stěhovala různá okupační zařízení i zajatecké a koncentrační tábory z východu na západ. Při těchto přesunech docházelo k útekům vězňů z transportů. Útěk končily často smrti uprchlíků při dopadení, ale objevovala se i jejich podpora ze strany obyvatelstva území, kterým procházeli. Taková situace nastala i v našem kraji, když tudy začátkem roku 1945 procházelo několik transportů. Při jejich odpočinku, hlavně v noci a při menší pozornosti stráží, uteklo několik zajatců do okolních lesů.

Fakt blízkého konce války ale neubíral nic z nebezpečnosti jakékoliv pomoci těmto ubožákům, hodnocené jako protiokupační aktivita, za kterou byla běžným trestem smrt. O několika takových případech chceme podat svědectví, protože ani takováto „drobná“ hrdinství by neměla zůstat zapomenuta.

Kunčický kronikář Jan Tomek z čp. 54 znamená v kronice přesun vězeňských transportů po železnici a vzpomíná i pěší transporty válečných zajatců:

• „**9.2.1945** po hlavní trati od České Třebové ku Praze projíždí za třesuté zimy vlak s trestanci buchenwaldskými, naloženými v otevřených uhlácích - Vlak smrti. V České Třebové bylo z vlaku vyhozeno 5 mrtvol, u Dlouhé Třebové 27, v Ústí n.O. 3 a i dále po celé trati do Prahy. Oběti byli prý ponejvíce židé, mrtvolky ležící na trati u Dlouhé Třebové byly pohřbeny na tamním hřbitově. Očitý svědek vypravoval, že to byly jen kostry potažené kůží. I otužilý tamní farář nezdržel se slz. Naši Němci nechťi o tom nic slyšet – to prý soukmenovci neudělali...“

• **10.2.1945:** Slyšíme o novém průvodu několika tisíců zajatců, který se pohybuje pěšky po státní silnici ze severní Moravy přes Výprachtice a Jablonné n.O. k Žamberku. Kam jdou dále – nevíme. Rovněž pochod smrti! Tito zajatci nebyli na tom o nic lépe než transport včerejší. Ve Výprachticích bylo zastřeleno 10 zajatců, protože už nemohli dále. Občané výprachtičtí dostali zákaz ošetření těch, co ještě dýchali – ať prý zahynou jako psi! Farář výprachtický bude vyšetřován prý proto, že nechal nešťastníky pohřbit na hřbitově.

• **22.2.1945** nový transport zajatců. Z Kladska přijel do Kyšperka nákladní vlak, v němž byly zařazeny 4 uhláky naplněné trestanci. Mezi živými lidmi bylo několik mrtvol.

pokračování na str. 10

AKTUALITY

Výstava fotografií Šimona Klimana: „Cigáni“
do 10.6. v orlickém kostele každou neděli, mimo Kopečkovou pouť 20.5., od 10 do 11.30 h.

Bohoslužby na Kopečku

středa 16.5. svátek sv. Jana Nepomuc. v 18 h., neděle 20.5. poutní slavnost: v 9 a 10.15 h.

Promítání filmu „Ozvěny lidické noci“ a beseda s novinářem Stanislavem Motlem
11.května v 19 hod. - Orlovna

Výstava: Paličková krajka 19. a 20. století 27.4.-1. - Městské muzeum

Noc kostelů – 1.6. v 19 h. v kostele sv. Václava. Na plakátech se dozvíte podrobnosti.

Pietní akt - uctění památky obětem 2. světové války 8.5. v 17 h. - Šedivská ulice

Poradna pro maminky - laktační poradenství
10.5. v 10 h. - Centrum pod střechou

Večer s kosmetičkou
11.5. v 19 h. - Čajovna pod střechou

Den oevřených ateliérů
12.5. „Zlatá ulička“ v Komenského ul. (Jana Zamazalová, Ivana Majvaldová, Marek Zamazal)

Výstava prací žáků výtvarného oboru ZUŠ
15.5.-15.6. - Knihovna

Beseda: dr. Vladimír Wagner - Havárie v jaderné elektrárně Fukušima rok poté
16.5. v 17 h. – Letohrad. soukromé gymnázium

Jak na to - dětská hlavní jídla
17.5. v 10-11.30 h. - Centrum pod střechou

Workshop: Jak přežít pubertu aneb V co se to změnilo mé dítě?
23.5. v 16 h. - Centrum pod střechou

Jak na to - vhodné hračky pro děti
24.5. v 10-12 h. - Centrum pod střechou

Pohádka: O pračlovíčkovi; opékání buřtů, večer v muzeu 25.5. v 16 h. - Zámecký park

Turnaj v karetní hře Prší
24.5. v 18 - Centrum pod střechou

Pochod Letohradským okolím - severozápad
Start 26.5. 8.30-10.30 h., Václavské náměstí

Den pro rodinu
26.5. 14-8 h. - Rodinné centrum Mozaika

Den partnerského města Niemcza
9.6. - Zámecká terasa

Život Boží křtem přijali

8.4. Lenka Jakubcová
29.4. Ludmila Holancová

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

14.4. Petr Mikyska a Marie Jurenková

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

13.4. Alois Moravec 81 let
20.4. Marie Smřčková 74 let
32.4. Ludmila Šilová 73 let

ZÁPIS Z FARNÍ RADY z 18.dubna

Velikonoce – k jejich slavení neměl nikdo připomínek. Pouze členové FR konstatují malou účast místních na slavnosti Vzkříšení, zato ale velký počet lidí odjinud. Nemůžeme nikomu nařizovat přítomnost v domovské farnosti, ale stojí za zvážení důležitost slavení v rodině ať pokrevní nebo farní. Zejména pro děti je důležité budování trvalých vztahů s kamarády, přáteli, spolupráce a vědomí, že někam patří, že mě někde druzí čekají, přejí mi, nabízí pomoc – to vše vytváří bohatství domova.

Šedivec – tamní lidé poskytli určitou finanční částku k zajištění zvonění na kostele. Jsou možné dvě varianty: automatický, elektronický pohon zvonu nebo nahrání zvuku zvonu a pak jeho pouštění přes reproduktory. FR se přiklání k prvnímu řešení. Zvon máme ke zvonění.

Esoterika – stále více lidí ji vyhledává. Myslíme si, že je laciná (nikoliv finančně, to naopak). Působí v ní řada podvodníků, využívající naivitu lidí. My jsme vedeni k ověřování hodnověrnosti hlasatele i hlásaných názorů. Proto se stále vzděláváme.

Noc kostelů – 1. června v 19 h. se v kostele sv. Václava připojíme k Noci kostelů. Na plakátech se dozvíte podrobnosti.

Kopeček – prosíme o pomoc s úklidem 5.května od 13 h. a s hlídáním areálu o Kopečkové pouti v sobotu a v neděli odpoledne.

Májové pobožnosti – v měsíci květnu budou každý večer v kunčickém kostele májové pobožnosti. Ve středu po mši budou účinkovat děti.

Farní výlet – do Průhonice a Rožmitálu 7. a 8.května byl pro malý zájem odvolán.

Opravy: díky panu faráři a paní Janě Kalouskové se podařilo zajistit příslib 700.000 Kč z Ministerstva kultury, 200.000 Kč z Pardubického kraje na opravu „Kopečku“ a 110.000 Kč na restaurování obrazů křížové cesty z Orlice.

Farní rada příště – se sejde 16.5. po mši na faře.
zapsala: Jana Skalická

OPRAVY

V dubnovém Okénku jsem se zmínil o rychlém chátrání krytin v areálu na Kopečku. Musíme přednostně opravit první věžičku vpravo od hlavního vchodu. Eternitové šablony natolik opadaly, že je vidět do věžičky. Už teče i do ambítů, za deště je v ambitech velká louže. Ale jejich oprava musí počkat na další roky, dříve potřebujeme pokrýt střechu kaple. Z příslibeného příspěvku na letošní rok pokryjeme část střechy kaple a sakristií. Opravu prodražuje každoroční stavění lešení. Letos začneme žádat o finanční příspěvek na cenný mobiliář kaple (přesto, že na příští rok peníze nedostaneme). Třeba se nám ho podaří zachránit. Ale nejprve je třeba vyměnit krytinu. O potřebě opravy celé stavby píšeme každou chvíli.

Nevěřte pomluvám zaujatých lidí, že špatně pečujeme o památky, nebo, že jsme „zašantročili inventář z Kopečku“.

Varhany z kaple na Kopečku byly velice zchátralé. Peníze na jejich opravu jsme před léty marně sháněli. (Varhany z kostela sv. Václava byly - pro nedostatek peněz - opraveny nejlacinější variantou.) Ale varhany z Kopečku se nám podařilo zachránit. Dlouhodobě jsme je zapůjčili do kostela Nejsvětější Trojice v Rychnově n.Kn. Rychnovští je nechali opravit a každou neděli na ně hrají.

Do ambítů na Kopečku byl, po zrušení útulny, odložen oltář s Umlaufovým obrazem sv. Anežky (uváděn jako obraz sv. Ludmily). Obraz jsme ukládali do kaple, aby nechtáral v otevřených ambitech povětrnostními podmínkami. Jenže zatékáním do střechy se vlhkost v kapli zvětšila a malba obrazu začala značně odpařovat. Na podzim jsme obraz nechali nažehlit na nové plátno. Je zachráněn (v ohláškách při bohoslužbách jsme to slyšeli). Kdyby někdo velkorysý zaplatil jeho zrestaurování, budeme mu vděční.

Obrazy křížové cesty z Orlice máme z výstavy vrácené. Poslední obraz potřebuje nažehlit na nové plátno a napnout na nový rám. Jeden obraz je už úplně zrestaurován.

Podařilo se nám získat příslib 700.000 Kč z Ministerstva kultury, 200.000 Kč z Pardubického kraje na opravu „Kopečku“ a 110.000 Kč na restaurování obrazů křížové cesty z Orlice.

Žádost o peníze na výměnu krytiny sakristií na Orlici Krajský úřad zamítl. Odvoláváme se. (Krytinou, každoročně rozbíjenou padajícími kusy ledu ze střechy lodě, zatéká.) Také jsme nezískali peníze na opravu čtvrtých dveří kostela sv. Václava.

Na opravu našich památek máme dlouhodobý plán podle stupně jejich hodnoty a havarijního stavu. Některé se nám zřejmě zachránit nepodaří. Např. obrazy křížové cesty na Kopečku jsou nedostatkem peněz odsouzeny k postupnému zchátrání. Naštěstí nemají uměleckou hodnotu.

Vítáme finanční i pracovní pomoc každého ochotného.

Václav Vacek

PODĚKOVÁNÍ

Panu Arch. Davidu Vávrovi děkujeme za pěknou besedu a divadlu Sklep za následné představení. Účinkující něco v životě umějí a pak si udělají kabaret pro vlastní potěšení a z vnitřní potřeby radosti. Dělají si legraci ze sebe a z autorit, které se berou smrtelně vážně.

Panu Prof. Vladimíru Smékalovi děkujeme za přednášku: „Lidská slušnost v čase krize hodnot“.

VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ V ORLICKÉM KOSTELE

Do června zde můžete shlédnout barevné portréty slovenského fotografa Šimona Klimana (1980) z jeho cyklu „Cigáni“. Autor fotil Romy v jejich vesnici, která nemá kanalizaci. Na většině fotografií pózuji ve svých nejlepších šatech a na popředí vlastního svérázného interiéru. Vznikly tak pestrobarevné obrazy vypovídající o vědomí důstojnosti a svobody Romů.

Romové umí slavit – i oblečením. My ústy tvrdíme, že bohoslužby jsou největší slavností, ale řada lidí přichází ustrojena jak k táboráku.

Na splacení závěsů zvonů a automatického zvonění v Lukavici jsme dostali letos od lukavického Obecního úřadu 10.000 Kč.

Děkujeme. Zbývá nám splatit 81.180 Kč.

Prosíme kohokoliv o příspěví

na č.ú.: 1323857329/0800, var.s.: 5678.

MHF LETOHRAD SE BLÍŽÍ!

23. ročník **Mezinárodního hudebního festivalu – Letohrad 2012** se rychle blíží. Začátek června bude tradičně v Letohradě a jeho okolí patřit tomuto významnému hudebnímu svátku. Letošní ročník představí celkem šest hlavních festivalových koncertů.

V Letohradě uslyšíme tři nejdůležitější koncerty. V sobotu 2. června od 19.30 hod. vystoupí v Domě kultury na **zahajovacím galakonzertě** populární a vynikající český houslista **Václav Hudeček**, který za doprovodu **Filharmonie Hradec Králové** se svým šéfdirigentem **Ondřejem Kukalem** přednese známý houslový koncert P.I. Čajkovského. Na koncertě také zazní Symfonie č. 6 D dur od A. Dvořáka. Při tomto vystoupení bude, vedle předání cen města. F.V. Hekem, předána cena za nejlepší hudební výkon v loňském roce. GRAND PRIX 2011 převezme dirigent Bohuslav Míra a jeho Komorní orchestr Jaroslava Kociana.

Druhým letohradským koncertem bude koncert v kostele sv. Václava v Letohradě, kde se v pátek 8.června netradičně až od 21 hodin představí přední švýcarský varhaník C. Schmiedlin. Čeká nás poutavý program koncertu při svíčkách. Krásná atmosféra bude navíc umocněna novinkou letošního MHF – výkon varhaníka bude přenášen obrazem na velkoplášné plátno umístěné u oltáře!

V neděli 10.června nás pak od 15 hodin čeká na nádvoří zámku v Letohradě závěrečný koncert. Opět propojíme hudební styly, neboť zazní populární Jazzová mše (Celebration Jazz Mass) od Karla Růžičky. Na jedinečném projektu se budou interpretačně podílet Big Band Chrudim, tři pěvecké sbory z Litomyšle (KOS) a Hradce Králové (Jitro, Gybon) a řada sólistů. Všechny tři uvedené letohradské koncerty slibují naprosto nevšední zážitek, poutavé programy a zajímavé novinky.

Jako tradičně nás čekají také tři mimoletohradské koncerty, kde se představí řada zahraničních a českých umělců.

Nejprve v neděli 3.června od 18 hodin zazní v evangelickém kostele v Horní Čermné koncert finského varhaníka H. Gwardaka (Finské inspirace), ve čtvrtek 7.června od 20 hodin v kostele v Jablonném n.O. koncert německého varhaníka E. Jahna (Populární varhanní skladby) a v sobotu 9.června od 20 hod. v kostele v Lukavici koncert Komorního orchestru UHK, kde mimo jiné zazní

Braniborský koncert č. 3 J.S. Bacha, Diverzimento B dur W.A. Mozarta, cyklus Čtvero ročních dob od A. Piazzolla a také koncert pro bicí a orchestr J. Loussiera.

Ještě krátká informace ohledně vstupenek - předprodej vstupenek na zahajovací galakonzert bude od 14.května 2012 v Kulturním centru na Václavském náměstí v Letohradě. Prodej vstupenek na ostatní koncerty vždy až 45 min. před zahájením přímo na místě koncertu. Další informace o festivalu naleznete na www.mhf.letohrad.cz

Opět nás tedy čeká překrásný hudební začátek června. Velký dík patří všem sponzorům, kteří také letos festival podporují. Poděkování patří rovněž vedení města Letohrad za tradiční podporu této jedinečné kulturní události regionu.

Na festivalová setkání se těší

František Vaníček za MHF Letohrad

23. ročník

Mezinárodního hudebního festivalu Letohrad 2012 2.– 10.června.

MHF pořádá: Společnost F.V. Heka, Město Letohrad a Kulturní centrum Letohrad ve spolupráci s Městem Jablonné n.O., Obcí Horní Čermná, Obcí Lukavice, ŘK farností Letohrad, Farním sborem ČCE v Horní Čermné a Hudební katedrou PdF UHK, pod záštitou hejtmana Pardubického kraje Mgr. Radko Martínka, za finanční pomoci Pardubického kraje a Nadace Život umělce.

ZAHAJOVACÍ GALAKONCERT

Václava Hudečka – housle a Filharmonie Hradec Králové

Ondřej Kukul – dirigent

P. I. Čajkovskij – Koncert pro housle a orchestr D dur, op. 35

A. Dvořák – Symfonie č. 6 D dur, op. 60

Předání cen města a předání ceny Grand prix za rok 2011 F.V. Hekem B. Míroví

a Komornímu orchestru J. Kociana

sobota 2.června v 19.30 h. - Dům kultury

jednotné vstupné: 120 Kč.

FINSKÉ INSPIRACE

Henryk Gwardak – varhany (Finsko)

J.S. Bach, J. Stanley, K. Kurpinski, F. Mendelssohn-Bartholdy, G. Mushel, P. Cholley, J. Bret

neděle 3.června v 18 h. - evangelický kostel v Horní Čermné,

vstupné: 50/30 Kč.

POPULÁRNÍ VARHANNÍ SKLADBY

Elmar Jahn – varhany (Německo)

J.S. Bach, L. Vierne, J. Alain, P.E. Fletcher, Ch. Callahan, D.H. Hegarty

čtvrtek 7.června ve 20 h. - kostel v Jablonném n.O. vstupné: 50/30 Kč.

KONCERT PŘI SVÍČKÁCH

Cyrill Schmiedlin – varhany (Švýcarsko) J.S. Bach, F. Mendelssohn-Bartholdy, B. Jucker

pátek 8.června ve 21 h. - kostel sv. Václava v Letohradě vstupné: 50/30 Kč.

Novinka: Video přenos koncertu na plátno!

KOMORNÍ orchestr Univerzity Hradec Králové

Jaromír Křováček – dirigent

J.S. Bach, W.A. Mozart, J. Loussier, A. Piazzolla

sobota 9.června ve 20 h. - kostel sv. Filipa a Jakuba v Lukavici vstupné: 50/30 Kč.

ZÁVĚREČNÝ KONCERT

Karel Růžička – Jazzová mše

Pěvecké sbory KOS Litomyšl, GYBON a JITRO Hradec Králové

solisté a Big Band Chrudim

řídí – Milan Motl

neděle 10.června v 15 h. - nádvoří letohradského zámku vstupné: 80/50 Kč.

Předprodej vstupenek na Zahajovací galakonzert - od 14.května v Kulturním centru na Václavském náměstí v Letohradě

tel. 465 622 092, e-mail: info@letohrad.eu

Prodej vstupenek na ostatní koncerty vždy 45 min. před zahájením přímo v místě koncertu.

www.mhf.letohrad.cz

ZPRÁVY Z CHARITY

20 LET OBLASTNÍ CHARITY ÚSTÍ NAD ORLICÍ

Řada Charit si letos připomíná 20 let od svého vzniku. Také Oblastní charita Ústí nad Orlicí. Původních sedm farních charit, vzniklých v r. 1992, (Česká Třebová, Jablonné n.O., Lanškroun, Letohrad, Choceň, Sloupnice, Ústí n.O.) se v roce 2003 transformovalo do Oblastní charity Ústí nad Orlicí se sídlem v Letohradě. Ředitelem této organizace byl až do loňského odchodu do důchodu pan Štefan Čanda.

Posláním Oblastní charity (OCH) je pomoc potřebným - například starým lidem, osobám se zdravotním a mentálním postižením, rodičům s dětmi, dětem a mládeži, sociálně slabým rodinám, lidem v osobní krizi, opuštěným, migrantům a uprchlíkům atd..

Během 20 let se Oblastní charita rozrostla na současných cca 100 zaměstnanců a více než desítku poskytovaných služeb na území celého orlickoústecka. Jedná se zejména o charitní ošetrovatelskou službu, pečovatelskou službu, domácí hospicovou péči, občanské poradenství, osobní asistenci, denní stacionář pro seniory a handicapované občany, půjčovnu zdravotnických kompenzačních pomůcek, rodinná centra, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, služby na podporu ohroženým rodinám, sociální šatník atd.

Z historie Oblastní charity:

- Už v r. 1991 vznikla v Letohradě a Ústí n.O. první střediska **domácí ošetrovatelské služby** v orlickoústeckém regionu. Postupně se přidala pracoviště v Chocni a České Třebové a v r. 1993 také v Lanškrouně..

- V letech 1991-1997 pomáhaly Oblastní charita a letohradská farnost organizovat celkem šest **pobytů běloruských dětí** postižených černobylskou havárií v českých rodinách.

- V r. 1997 byl v Letohradě **I. charitní ples**, který letos proběhl již po šestnácté.

- V r. 1995 byla otevřena **prodejna levných oděvů** v Letohradě, z jejíhož výtěžku byl částečně hrazen provoz charitních služeb. Sortiment této prodejny byl změněn v r. 2009 na papírenské zboží.

- V r. 1997 a následných letech se Oblastní charita zapojila do **pomoci lidem zasaženým povodněmi**. Jednalo se zejména o pomoc s vysoušením domácností, organizaci humanitárních i peněžních sbírek, přímou finanční pomoc a provádění sanačních omítek.

- Po povodni v r. 1997 byly zrekonstruovány zehátralé bytovky v Ústí n.O.-Kerharticích a v r. 1999 zde byl otevřen **Dům pokojného stáří sv. Kryštofa** se 17 byty. Součástí DPS se stala i služba denního stacionáře pro seniory.

- V r. 2000 se Oblastní charita zapojila společně s letohradskou farností do projektu **Adopce na dálku**.

- V r. 2001 zahájil provoz **sociální šat-**

ník v Pobytovém středisku žadatelů o azyl v Kostelci n.Orl. a uskutečněna první **Tříkrálová sbírka**.

- V r. 2002 byla otevřena **půjčovna zdravotnických kompenzačních pomůcek** v Letohradě a Ústí n.O.

- V r. 2003 vznikla **Občanská poradna** Ústí nad Orlicí, která má v současné době 4 kontaktní místa (Lanškroun, Letohrad, Králíky, Vysoké Mýto) a její služby jsou velmi využívány. V této době se rozvinuly také **asistenční terénní služby** poskytované lidem odkázaným na pomoc druhé osoby. V Centru pod střechou bylo otevřeno **Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež** v Letohradě a převzat zde také provoz **Rodinného centra** Mozaika.

- V r. 2004 se OCH stala zřizovatelem **Rodinného centra Kopretina** ve Sloupnici

- V r. 2010 byl zahájen projekt ošetrovatelské služby na podporu umírajícím pacientům a jejich rodinám: **Domácí hospicová péče**

- **2011-** posledním zahájeným projektem je „**Šance pro rodinu**“ – sociálně aktivizační služby na pomoc ohroženým rodinám.

V tomto roce se stala ředitelkou OCH paní Ing. Marie Malá.

Doprovodné akce:

Oblastní charita Ústí nad Orlicí si 20leté výročí připomene programem pro širokou veřejnost: **8. září 2012** u příležitosti **Dne charity** na farní zahradě v Ústí n.O.

Program:

14.30 h. mše v kostele Nanebevzetí P.Marie v Ústí n.O.

Poté na farní zahradě: představení charitních služeb, poděkování příznivcům a doprovodný kulturní program

17.00 h. koncert skupiny TRABAND

Diecézní charita Hradec Králové pořádá

oslav 20 let Charity v úterý 5.června. V 10 hod. bude sloužena mše sv. v katedrále Sv. Ducha v Hradci Králové a zde převezmou nominovaní kandidáti Cenu Diecézní charity, mezi jinými i pan Štefan Čanda. Program skončí v 18 hod. koncertem dětského sboru Boni Pueri.

Děkujeme všem, kdo činnost Oblastní charity v její historii jakkoliv podpořili. Děkujeme za spolupráci letohradské farnosti, zástupcům Města, všem dobrovolníkům a příznivcům – za těch dvacet let vás byla velká spousta.

Bližší informace o nabízených službách i doprovodných akcích naleznete na www.ou.charita.cz Za OCH: I.Marková

TADY JSEM DOMA ...

Paní Jaruška Tillingerová pochází z Vysokého Mýta a na podzim jí bude 80 let. Do Ústí n.O. přišla v r. 1953 za prací. V kanceláři Geodézie se seznámila s budoucím manželem a o tři roky později se vdávala.

Na dobu svého dětství a mládí vzpomíná:

„Za války jsme se báli. Tátu jako vojáka z povolání tehdy hned vyhodili z armády, a dělal na dráze. I tam se ale snažil nějak nacistům škodit, sem tam odpojili nějaký vagon se zbraněmi nebo zásobovali partyzány. Po převratu jsme přivítali Rudou armádu a pořád to šlo až do r. 1951, kdy jsem se nedostala na vysokou školu kvůli tatínkovi. Nastoupila jsem tedy po gymnáziu na okres do administrativy. V r.1953 jsem přešla na okres do Ústí a pak na Geodézii. Tady jsem poznala svého budoucího manžela a v r. 1956 jsem se vdávala. Manžel pocházel ze smíšeného manželství, takže jeho rodiče nemuseli po válce do odsunu, maminka i on tady zůstali. Po válce si dodělal dálkově průmyslovku, protože německé školy mu neuznali. Jeho maminka pak na nás byla zcela odkázána, protože tady neměla, jako bývala živnostnice, ani korunu důchodu. Ona byla metr, to je pravda, ale pro naše kluky to byla kouzelná babička, moc to s nima uměla. Vyprávěla jim pohádky, zpívala jim... Byla hodně zcestovala, a myslím, že byla dokonce první ženou, která měla v Ústí řidičák... Když jsem se po mateřské chtěla vrátit zpátky do práce, nešlo to. Napsali mi do posudku, že jsem se dostala do prostředí, kde si nemohu vymezit svůj názor. Tak jsem pracovala jako účetní v Restauracích.“

S manželem vychováli dva syny a v r.1986 ovdověla. Tehdy začala pociťovat samotu a obavy z vývoje svého zdravotního stavu. Protože si životem nese následky dětské obrny, měla strach ze ztráty soběstačnosti. Začala se tedy zajímat o možnosti pobytových zařízení pro seniory. Lékařka jí doporučila právě zrekonstruovaný Dům pokojného stáří v Ústí n.O.-Kerharticích, a tak se sem v červnu 1999 nastěhovala. A jak si zvykala na nové lidi a neznámé prostředí?

„Zvykla jsem si docela dobře, i když nejsem moc povídavý typ. Už mým postižením mi bylo odmalicka dáno, že jsem tihla spíš ke knížkám nebo ručním pracem. A to mě baví dodnes, mám ráda historické knížky a detektivky, ale těch moc nemůžu číst, protože se pak bojím.“

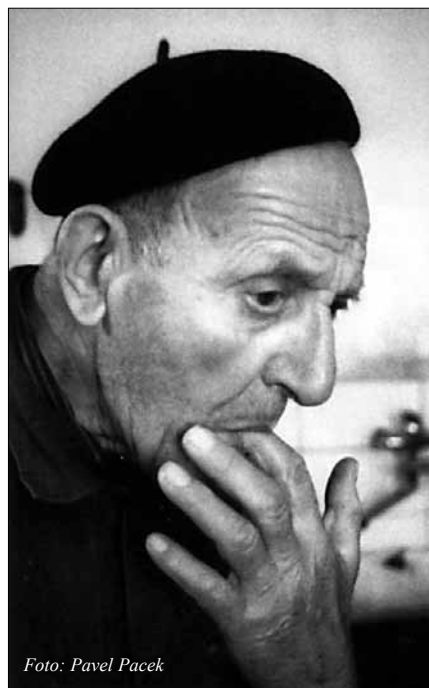

Foto: Pavel Páček

A jak se paní Jarušce líbí v Domě pokojného stáří sv. Kryštofa?

„Mě se tady líbí všechno. Tady jsem doma. Děvčata (pečovatelky) mi se vším pomůžou - s úklidem, hygienou, prádlem. Poradí mi se vším, co potřebuju. Nejdřív mně bylo trapně, když mi to všechno děvčata dělala, ale pak jsem si na to zvykla. Jsou moc hodný, škoda jen, že není víc času na takový popovídání, to my babky, ale i strejci, moc potřebujem... No, jinak občas jdu tady dolů do denního stacionáře, kde si povídáme s paní Kovářovou o ručních pracích. Ona to tam vede a je moc šikovná. Před čtyřmi lety pro mě objevila vystřihování. Tehdy jsem na tom byla zdravotně dost špatně. A tak pro mě vymysleli ty vystřihovánky. Pak se narodil malej vnouček, tak jsem mu napletla ale deset svetrků,

a postupně jsem se z těch zdravotních potíží vyhrabala...“

I když v životě neměla paní Tillingerová všechno růžové a musela leccos překonat, rozdává dobrou náladu a spokojenost. Možná právě proto si umí vážit toho, co je pro jiné z nás přehlédnutelnou samozřejmostí: výhledu z okna, sluníčka a přírody, děti a vnoučat... „Paní vedoucí mě občas zaveze do knihovny. Je tam sice fůra schodů, ale mně se s paní šéfovou moc dobře chodí - s jiným se třeba bojím, ale s ní ne. Taký se nechávám vozit na vejlety po okolí, podle času, jak mají děvčata dole. Jezdívala jsem až dvakrát měsíčně. Abych viděla zas trošku něco jiného, víte? Jak to třeba zjara začne kvést, nebo v zimě když to zachumelí, to je tak krásný! A člověk to tak potřebuje, vidíte?“

Paní Tillingerová žije v Domě pokojného stáří sv. Kryštofa 13 let. Pravidelně ji navštěvují synové s rodinami i švagr, a jak sama říká, je spokojená: „Docela to v tom životě šlo... kluci se mně povedli a vnoučata jsou taky prima. Moc bohatý jsme teda nikdy nebyli, táhla jsem to sama z jednoho platu a vdovského důchodu. Snažila jsem se někdy si přivydělat uklízením. Ale nenařikám...A tady jsem moc spokojená.“

Služba denního stacionáře je určena seniorům a tělesně postiženým občanům od 40 let věku z oblasti celého orlickoústecka. V provozu je v pracovní dny od 7 do 15.30 hod.

Kontakt: www.uo.charita.cz

Dům pokojného stáří a denní stacionář sv. Kryštofa, Sokolská 68, Ústí n.O.-Kerhartice, Tel. 465522375, 731402341

NEKROLOG

NECHTĚNOU POCTU VZDAL JEJÍ RODINĚ I K. H. FRANK

Den před svými devadesátými osmými narozeninami, 1. dubna 2012, zemřela v Praze Jiřina Petřeková, poslední z velké rodiny, kterou se nacisté před sedmdesáti lety v roce 1942 rozhodli zlikvidovat za pomoc poskytnutou československým parašutistům. Byla sestrou pravoslavného kněze a překladatele Vladimíra Petřeka, ukrývatele sedmi statečných parašutistů v chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici.

Nic nevystihuje lépe Jiřinu Petřekovou než následující scéna, která se udála před jejím transportem do vyhlazovacího tábora Osvětimi: brněnské vězení na Cejlu, nechvalně proslulá dozorkyně Tšcherwinková, „erc hakoška“, která zuřivě nesnášela vnitřní klid českých vězeňkyň. Jiřina si při odchodu z cely nechtěně přišlápla pantofle, zavravorala a poušmála se té situaci. Dozorkyně Tšcherwinková na ni štěkla: „Asi nevíte, kam jedete, když se tak tváříte! Odtamtud se nikdo nevrací!“ A Jiřina pohotově odvětila: „Aber jemand überlebt! - Ale někdo přežije!“ Rodina Petřeková byla ukotvena k Valašsku, k Horním Pasekám u Rožnova, odkud pocházel Jiřinin otec Josef Petřek, rázný kantor a stoupenec české národní myšlenky, s širokou mimoškolní působností od Sokola přes publikační a osvětovou činnost. Učil na různých venkovských štacích, především v Černovíře, v Pavlovičkách a také v Hodolanech, kde se mu podařilo (měl vysokou postavu, sílu a razantní vystupování) zkrotit místní raubíře - šedesát divokých žáků tamější chlapecké pokračovací školy, z nichž někteří chodili do školy ozbrojeni noži.

Rídící učitel Petřek si získal respekt také

u svých deseti dětí, z nichž Vladimír byl druhorozený (narozen 19.6. 1908) a Jiřina pátá v pořadí (2.4. 1914). Ostatně i jejich maminka pocházela z kantorské rodiny, a tak nebylo divu, že se u Petřeků hrálo na klavír, diskutovalo se o zhlédnutých divadelních představeních, otec nahlas četl Štítného a Husa, vyprávěl tajuplné zkazky nebo dokonale napodoboval ptáky. Jiřina ve své poválečné vzpomínce napsala: „Měli jsme po tatínkovi onu určitou bojovnost a nekompromisnost

v obhajování svého mínění, ale byla to maminka, jež nám dala všem touhu po poznání pravdy.“

U Petřeků docházelo k otevřenému třibení názorů i na politický vývoj republiky. Jeden z Jiřiných bratrů sympatizoval s předválečnou komunistickou partají, za což byl terčem rodinného vsměchu. A jak dodávala Jiřina: „Tatínek si proto zašel někdy v polovině 30. let poslechnout Gottwaldův projev do Olomouce na náměstí a pak doma prohlásil - je to takovej oteklý křikloun.“ Jiřina se rozhodla pro učitelské povolání, ve 30. letech začala vyučovat na školách v Olomouci a okolí. V té době měl její bratr Vladimír za sebou studia ve Sremských Karlovcích a v Bělehradě a v září 1934 byl zvolen členem duchovní správy pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze a vysvěcen na kněze. Ač byl přesvědčeným pacifistou (pod vlivem idejí L. N. Tolstého i hrůz první světové války), neváhal se při mobilizaci v roce 1938 přihlásit jako dobrovolník do zbraně. Po okupaci se zapojil do podzemního odboje, pomáhal obyvatelům židovského původu vystavováním potvrzení o křtu a poskytl několikrát útočiště pronásledovaným osobám. Petřekovo pastorační nasazení, venkovská srdnatost i srdečnost, ale také básnická jemnost (mj. překládal jihoslovanskou poezii) a různé talenty (jazykový, teologický) spolu tvořily pletivo jeho křesťanského života.

Přestože byl asketickým intelektuálem, překvapivě mu nechyběl smysl pro praktické stránky života. I proto dokázal v těch šilných dramatických dnech po útoku na Reinharda Heydricha za pomoci dalších představitelů pravoslavné církve ukrývat v chrámu sv. Cyrila a Metoděje a jeho podzemí sedm mladých československých vojáků. Zprostředkovával potraviny, oblečení, duchovně je posiloval, tento vzdělanec se neztíkal ani takových prací jako vynášení a čištění improvizované toalety parašutistům. Finále jeho života známe - zatčení, teatrální soud a poprava. Sourozenci a rodiče určení k likvidaci. Jiřina to později komentovala: „Nikdo z nás nenařikal, že to neměl Vladík dělat. Naopak, byli jsme na něj hrdí, celá rodina za ním stála a do konce svých životů jeho čin schvalovala.“ Nechtěnou poctu rodině Petřekových vzdal v roce 1942 nacista K. H. Frank: „Má-li český národ zůstat živ, nesmí se stát národem takových Petřeků.“ Jiřina přežila hrůzy Osvětimi, Ravensbrücku a dalších nacistických táborů, do Prahy se vrátila 3. června 1945. Vyléčena chováním některých komunistů, především nohsledů kolem Antonína Zápotockého, který „mě pět minut po válce vysílenou útrapami nestoudně vyslychal a ideologicky kádroval, poručník jeden komoušskej“, nenechala se nikdy zlákat do partaje. Nejdříve pracovala ve Výzkumném pedagogickém ústavu, později tato vzdělaná a citlivá pedagožka učila na prvním stupni v Praze na Hanspaulce. Osvětim se jí vracela v hrůzných snech, a když o některých prožitcích vyprávěla, jako by se celá fyzicky propadala do bezedné šachty. Milovala poezii (několikrát mě žádala, abych jí půjčil básně Ivana M. Jirouse), ráda četla ruskou beletrii a dokázala sytým a vtípným jazykem popsat některá svá „moje oči musely vidět“. S nesmírnou pozorností a přesností v úsudku pozorovala Jiřina Petřeková současnou českou společnost a na otázku, v čem vidí smysl života, odpovídala: „V životě samém. Nic nepřijde samo, o všechno se musí bojovat, o svobodu zejména. Každá generace musí tím řetězem zatřást.“ LN 4.4. 2012

UKRÝVÁNÍ ZAHRA NIČNÍCH ZAJATCŮ NA KUNČICÍCH A ORLICI

pokračování ze str. 5

Doprovázející němečtí vojáci nedovolili mrtvoly vyložit, a tak všichni mrtví ve stoje se živými byli vezeni dál. Živí zajatci v horečce trpěli velkou žízni. Na prosbu zajatců o vodu střílela do nich eskorta skrze stěny vozů...“

Uprchlíci, ukrývání na Kunčicích

Příslušníky transportů byli vedle vězňů z koncentračních táborů také spojenečtí vojáci, váleční zajatci z Ruska, Anglie, Francie, Jugoslávie i jiní. Některým z nich se podařilo při přesunech pěšími transporty uprchnout a byli ukrýváni v přílehlých lesích za podpory řady místních rodin. Několik zajatců přišlo na Kunčice z transportu, který procházel v blízkosti obce dne 21.2.1945. Místní kronika o tom píše:

„Transport ruských zajatců jde pěšky za mrazu minus 5 stupňů od Lanškrouna do Dolní Dobrouče, kde nocovali. Pan řídící Skalický vyzývá některé známé a spolehlivé kunčické občany, aby poslali zajatcům jídlo a části oděvu. Výzva našla pochopení u mnoha sousedů. Další transporty jsou vláčeny sudetským územím, aby zajatci nedostali nic k jídlu. Několik zajatcům podařilo se z transportu utéci, dostalo se jim přístřeší a stravy u občanů hornokunčických.“

Sbirku na zajatce organizovali i na Orlici: „Lidé sami nic neměli, a tak se nejvíc sešly dřeváky a nějaké šatstvo. Starosta Krejsa to pak vezl do Dobrouče,“ říká Jiří Šťovíček z Orlice čp. 94.

Bohumil Moravec z Kunčic čp. 153 (1913-1995) zaznamenal vzpomínku na první setkání s uprchlíky, když se u něj zastavila paní Marková z Dolní Čermné. Ta mu vyprávěla o své cestě přes Veselý kopeček, kde vystoupilo z lesa několik mužů a žádali ji o potraviny a kuřivo. Když zjistila, že to jsou Rusové, dala jim, co měla v tašce a slíbila donést další při zpáteční cestě. U Moravců uvařili polévku, sehnali chléb, salám, syrečky a odpoledne, když se vracela zpět, šel s ní i Moravec. Zajatci se nejdřív báli, pak ale pochopili, že jim nesou jídlo. Byl na ně otěsný pohled: kostry potažené kůží, na nohách hadry, na sobě cáry a pytle, špinaví a zmrzlí. Neměli žádné nádoby na polévku, pouze plechovku od konzervy, do které jim ji naléval. Když se s nimi loučil, stáli všichni v pozoru a salutovali. Slíbil jim, že příští den jim opět přinese potraviny a že se o ně postará. Zatím spali ve stohu a Moravec jim nosil jídlo, které vařila manžel-

ka. S masem ochotně pomáhal řezník Bárta z Dolní Čermné. Bylo však obtížné tolik lidí živit, a proto je rozdělili do několika domácností na horních Kunčicích. O zajatce se starali např.: Stránský Ferd. čp 9, Havelka Josef, čp. 24, Moravec Ladislav čp. 122, Motyčka Karel, čp. 155, Motyčka Jan, čp. 109, Štěpánek František čp. 102, Adamec Pavel, čp. 98, Motyčka Josef čp. 140, Faltus Josef čp. 96, Moravec Alois čp. 94, Adamec Jan čp. 93, Štěpánek Josef, čp. 4, Poláček Josef, čp. 86, Tomek Rudolf, čp. 151, Moravec Jan čp. 85, Moravec Alois, čp. 82, Vacek Josef atd. Pro případ domovních prohlídek pro ně kunčičtí zhotovovali v lese bunkry. Lékařské ošetření obstarávali dr. Holubář a Sázavský.

Z další velké kolony zajatců, jejichž transport byl po dva dny ubytován v Dolní Dobrouči, se několika podařilo uprchnout do okolních lesů... Údaje o počtu zajatců, ukrývaných na Kunčicích, se různí. Někdo udává 50, někde až 80 lidí. Mnoho jich bylo i v jiných okolních obcích. Zpočátku bylo v horních Kunčicích 36 zajatců, většina Rusů, ale i několik Francouzů, Angličanů nebo Jugoslávců. Alois Moravec (1931-2012) z Kunčic si vybavuje francouzského vojáka, kterého do-

Ruští zajatci na Kunčicích

ma přechovávali asi 3 měsíce. Nebyl to průždný ubožák. A Stanislav Moravec (1930) uvádí, že Francouz byl vedle Moravců také u Adamců: „Ten, co bydlel u Adamcu, jim také různě pomáhal, třeba štípal dříví. A jednou v neděli jsem s nima šel na šneky, oni to sbírali a pak to s velkou chutí jedli.“ Na podpoře zahraničních uprchlíků se podílelo velké množství jednotlivců i celých rodin z Kunčic a v podobné situaci byli i na Orlici. Množství lidí, zapojených do této činnosti, bylo hlavně na Kunčicích dáno velkým počtem přechovávaných zajatců. Kromě problematického obstarávání nedostatkové obživy a šatstva, bylo jejich ukrývání spojeno s velkým rizikem. Velké plakáty všude hlásaly jediný trest pro ty, kdo pomáhají zajatcům kterékoli národnosti: trest smrti.

Dr. Karel Kalivoda (1916-2008) píše ve svých vzpomínkách o jedné cestě za zajatci: „Je mrazivý večer, konec února 1945. Ře-

zavý severozápadní vítr znepříjemňuje cestu sněhem po „dubovce“. Spěchám, i když se snažím jít opatrně. Nechci totiž rozlít obsah kastrolku v tašce, kde je polévka, před chvílí vytažená z trouby, a velký kus bramborové nadívaniny se švestkami. Mám starost, aby polévka moc nevystydlá. Cílem cesty je malá dřevěná kolna u Faltusova lesa, kde již na jídlo čekají tři mladí Rusové, Viktor, Pavel a Ivan. Jsou zde na rozhraní katastru Kunčic a Dobrouče už několik dní a nosíme jim do lesa jídlo střídavě, vždycky večer. Za chvíli už klepu na stěnu kolny smluvené znamení. V několika minutách se neslyšně otevrou dveře a já vklouznu dovnitř. Zaslýchnu šepem pár ruských slov a hned se hlásím. Potmě se rozdělí polévka do hrneků, pak i další jídlo. Mezitím si vyměňujeme zprávy o novinkách dne. Chlapci byli dopoledne až u Vaňkovky pro vodu, v noci si chtějí uvařit čaj. Ještě pár informací o situaci na frontách a za chvíli už se vracím s prázdnými nádobami, abych sdělil sousedům, co mají druhého dne kromě jídla přinést... Poněvadž v únoru a v březnu bylo ještě v lese i na polích dost sněhu, bylo docházení do skrýší za chlapci dost nebezpečné. Stopy ve sněhu mohly úkryt prozradit. Proto se úkryt vždy po několika dnech měnil. Nějaký čas byli ve zřícenině Pecháčkova stavení v Ráji, ale až tam docházely hlídky. Několik dní se také skrývali v mlázi nad Vaňkovkou...“

Když se ruští zajatci trochu fyzicky zotavili, nechtěli jen nečinně sedět v lese, ale něco podnikat proti Němcům. Zorganizovali několik akcí, jenž byly nebezpečné pro ně samotné i pro obec, která je ukrývala. Na represálie ale naštěstí nedošlo. Přestože o uprchlících věděla celá vesnice i četníci, nikdo nic neprozradil. Jednou z jejich akcí byla výprava do rokytnických kasáren s cílem domoci se zde zbraní. Němci však ruské partyzány nějakým prozrazením nebo neopatrností v lesích u Kameničné obklíčili, ale jim se podařilo – kromě dvou – uniknout. I tito dva zadržení zajatci se po osvobození objevili zbědovaní, avšak živí, na Kunčicích u Moravců. Často také pomáhali zajatci místním partyzánům při porušování železniční tratě nebo telefonního vedení.

Uprchlíci, ukrývání na Orlici

Na Orlici přišlo v únoru 1945 postupně 15 anglických válečných zajatců. Byli to uprchlíci ze zajateckého tábora v Králíkách. Starost o ně převzal ponejvíce Ferdinand Stejskal, čp. 77 (1899-1979), v jehož chatě pod Masnikem se ukrývali. Václav Adamec z čp. 98 (1913-1999) vzpomíná na první setkání s nimi, když kopali s Ferdou Stejska-

lem a Standou Adamcem pro případ válečné potřeby úkryt v v šedivském lomu. K jejich úleku se nad nimi objevili tři muži ve vojenských uniformách. Po vysvětlení se zjistilo, že to jsou angličtí zajatci, a že uprchli z lágru v Králíkách, kde jich údajně bylo 4.500. Němci je tam využívali na různé práce, např. odklizení sněhu ze silnic nebo opravování tratě, která byla často narušována partyzány. Utéci se jim podařilo proto, že Němci měli na hlídání stále méně vojáků. Na rozdíl od kunčických Rusů byli tito pěkně oblečeni a obutí, měli dokonce nerez přístroje. Václav Adamec dále uvádí:

„Rozhodli jsme se, že prozatím je ubytujeme v Masnici v chatě Ferdý Stejskala. Ale jen prozatím, protože Němci, resp. naši četníci, chaty kontrolovali. Angličanům se v chatě líbilo. Brzy nato nás překvapil hajný Šolc sdělením, že v Jablonském lese v krmelci pro srnky nocují další dva, odpoledne je Tonda Skalický převedl k nám do chaty a už jich bylo pět. Rádost ze setkání byla velká a starost o jídlo ještě větší. Hajný Šolc nám neustále dodával nové Angličany a během týdne jsme jich měli 15. Ferdova chata byla na prasknutí. Hluku tam bylo jako v každém jiném domě ve vesnici. Kdo šel kolem, věděl, že zde není něco v pořádku, že je chata plně obsazena. Navečer byla svolána porada do kanceláře našeho kováře Stejskala, jednak ohledně stravování, jednak ohledně ubytování. Dostal jsem za úkol vybrat v Jablonském lese vhodné místo pro bunkr. Ferda si vzal na starost stravování s tím, že se pro zajatce bude vařit každý den v jiném popisném čísle. Na mne připadly úterky. Dnes se o tom hezky píše, ale když si představíme, že jídlo bylo na lístky, přiděly nedostatečné, pak to nebyla malá starost....

Stravování ale klapalo celkem dobře, lidé nás podporovali, jak jen mohli, a snaželi nám jídlo, staré šaty, prostě vše, co měli.“

Během krátké doby postavili pro Angličany dva maskované bunkry, v jednom bylo 6 lidí, ve druhém 7. Dva z Angličanů, chtiví boje, se nedali udržet a odešli 25. března naproti svým kamarádům, kteří bojovali na západě. Stejskal s Adamcem se snažili jim to vymluvit, ale oni jim vysvětlovali, že nemohou takto nečinně sedět v bunkrech a že Němci jim v případě chycení nic neudělají, protože jsou chráněni Červeným křížem. Tak je vybavili mapami, jídlem a dekami a zavezli do Ústí, odkud pokračovali už sami pěšky směr Litomyšl a dále Nové Město, Žďár a České Budějovice. Jejich osudy nejsou dále známy. Václav Adamec popisuje některé skutečnosti, související s péčí o zajatce:

„Jednou mě pozval Ferda Stejskal do včelína a ukázal mi, co tam má bot a šatstva. Povídá: „Potřebuji, aby to někdo zanesl na

Kunčice k Motyčkom. Hned ten večer jsem si nacpal dvě tašky a batoh a šel jsem na Kunčice. U Motyčků jsem opatrně zaklepal. Paní mi otevřela a zase za mnou zamkla. Tašky jsem nechal v síni a na její pozvání vešel do světnice. Uprostřed světnice stála židle, na ní seděl chlapec asi dvacetiletý, na klíně měl jedno Motyčkově děcko, pan Motyčka ho pilně stříhal a říká mi: „Ani bys neřekl, že to je Rus, vid'. Vždyť už zde jsou přes měsíc, tak už musí také jinak vypadat!“ Vyslovil jsem názor, že nejsou dost opatrní, že by neměli každému otírat. Pan Motyčka mi tenkrát řekl: „Prosím tě, Václave, kdo by u nás někoho hledal. Vždyť máme sedm dětí, to by nikoho nenapadlo, že můžeme ještě někoho živit, a my je máme rozděleny po všech číslech. Ke mně chodí každý den jiný a já je dávám do pořádku.“

Orličtí Angličané si chodili pro jídlo každý den k večeru až do vesnice, V. Adamec k tomu ve svých vzpomínkách uvádí: „Tam jsem jim vše donesl, vyměnil nádoby, trochu se polaskali s naším klukem, protože se jim rovněž stýskalo po jejich dětech. Náš malý kluk nám

Angličtí zajatci s rodinou Stejskalových, Orlice čp. 77

odpoledne stále utíkal k nim do kolny, oni si s ním hráli a vždy mu něco přinesli, třeba šišky z lesa. Strašně jim ten kluk připomínal jejich rodiny doma, na které moc vzpomínali. Jednou jsme jim umožnili poslech anglického rozhlasu. Já jsem venku hlídal, měli jsme velký strach z prozrazení. Poslouchali tři hodiny a pak šli teprve do lesa. Byla to asi největší radost, kterou jsme jim mohli udělat.“

Jiří Šťoviček (1934) z čp. 94 vzpomíná na tehdejší strach lidí: „Lidi se báli. Kdyby se přišlo na to, že třeba jen vaří pro zajatce, byli by popraveni s celou rodinou. Bylo to stejné nebezpečné, jako kdyby měli zbraně. Válka, to nebylo nic pěkného. Němci byli do poslední chvíle fanatici...“ a doplňuje příhodu, kdy na Orlici přijela po popravě Heydricha dvě auta Němců, kteří stáli asi dvě hodiny před jejich stavením a pak odjeli. Měli zřejmě dělat prohlídky po vsi, a lidé z nich měli strach. Pan Šťoviček také dosvědčuje, že kovář Ferda Stejskal přechovával ve své chatě pod

Masnicí Angličany a nedaleko chaty měli vykopaný bunkr pro případ „šťáry“. A připojuje další příhodu: „Když Němci v květnu utíkali, tak Ferda nadělal takový špičatý trojhrany a rozsypal to po silnici, aby Němci píchli kola. Tenkrát žádná auta nejezdila, v obci měl auto jen Doležal a Vondra. Jenže Němci zrovna nešli, ale kdo jel, to byl mlynář Vondra. Mířil na dráhu nakládat vagon mouky a než tam dojel, tak píchnul. Tak to pak Ferda sebral a bylo po záškodnické činnosti.“

Václav Adamec ve svých pamětech také popisuje organizaci zásobování: Bylo dvoje nádoby na vystřídání. Ženy byly domluveny, aby vařily každá něco jiného. Kdo nevařil, přinesl pekáč buchet nebo sklenici sádla, veku chleba nebo kus salámu. O vývoj válečné situace měli Angličané sice velký zájem, ale sami nechtěli ani válčit ani Němcům škodit. Jedním z dalších, kdo zajatce na Orlici podporovali, byl také Alfons Hubka čp. 60. Jeho syn Miroslav, kterému bylo v té době 8 let, vzpomíná: „Vím, že jednou se u nás vařil hrnec guláše a pak přišlo asi šest Angličanů. Jeden z nich byl hrozně dlouhý, chodil

k nám v předklonu, a když seděl na oتمانě, tak měl kolena zároveň se stolem. Vařilo se v několika domácnostech a pro hotové jídlo pak chodili orlický lidi, tzv. spojky, a nosili stravu do jejich úkrytů.“ Kdo choval dobytěk, musel hlásit přesně podle váhy každý kus, aby měli Němci pod kontrolou možné zdroje potravinové podpory uprchlíkům. Každá zabíjačka musela být povolena a jejich kontroly – třeba o půlnoci – byly na denním pořádku. Miroslav Hubka k tomu uvádí: „Tady chodil nějaký Ressler, esesák každým coulem, pocházel z Čermné. I když tady se tvářil lidumilně, prý ta-

ké vyslýchal lidi na pardubickém zámečku. Jednou jsme načerno zabili prase. Přišla sem kontrola tři esesáků. Naši zrovna nebyli doma. Tak jsem je zavedl do chlíva, kde spočítali dobytek. Mezi chlívkem a prasečkem jsme měli takovou přípravnu, tam se zastavili a ptali se mně, jestli máme prasata. Mysleli si, jestli se doma mluvilo o černý zabíjačce, že jim to kluk řekne. A já jsem jim odpověděl: „Ne, my máme samý bílý.“ Tak se otočili a odešli. Naši byli strachy bez sebe, když přišli z pole a dozvěděli se o té návštěvě,“ dodává p. Hubka a pokračuje: „Dospěli měli strach, strašnej strach byl. A vůbec se o tom nemluvilo, každý se bál třeba si něco ověřit, aby se neprozradil. Ani spousta let po válce se o tom nemluvilo. Jednou v neděli táta přivedl z lesa strašně zuboženého Rusáka, byl poraněný, odřený větvi, tak jsme ho doma ošetřili a ustrojili a poslali jsme ho na Kunčice, kde byli ukryti ruští zajatci. A jednou se také na Orlici objevila ruská dívka –

Zina Fedorovová. Utekla zřejmě z transportu a přišla k nám. Zůstala u nás až do konce války. Když byl v květnu převzat, a přišli ruský vojáci, nacouvali nám s dělem do dvorka a jeden důstojník se na ni začal sápat. Ale máma ji bránila, a tak je velitel srovnal do latě. Po válce se Zina přes velvyslanectví vrátila do Ruska.“

Podobnou zkušenost, totiž že rodin, které uprchlíky podporovaly, bylo mnoho, ale že se o tom mezi lidmi nemluvalo, potvrzuje i pan Štěpánek (1911) z Kunčic čp. 4.: „Nosil jsem ruským uprchlíkům jídlo, tak dvakrát za týden. Měli to, co jsme jedli my a v neděli se těšili na buchty. Postavili jsme z chvojí takovou boudu a v tom byli asi čtyři. Těch rodin, co se o ně staraly, bylo víc, ale ono se o tom ani nepovídalo.“

Květen 1945

Pan Václav Adamec dále ve svých vzpomínkách popisuje květnové události: „V květnu už bylo znát, že se válka chýlí ke konci. Všichni byli čím dál méně opatrní. Hochům se nechtělo chodit spát do lesa a tak nakonec zůstali ve vesnici ve staveních, kde se pro ně vařilo. U nás spal voják velké silné postavy. Pocházel z Madagaskaru a říkali jsme mu „Afričan“. Spal na půdě v seně a jíst chodil s rodinou... 4. května v jednu hodinu v noci na mne tloukl starosta Krejsa a říká: Václave, uklid' Angličany do lesa, Němci budou prohlížet celou vesnici, bude u nás tuze zle. Vzbudil jsem tedy našeho Angličana a říkám mu, že musíme do lesa, že Němci budou prohlížet baráky. Chudák se začal třást po celém těle. Tehdy jsem poznal, že ani velká postava není nic platná, když je v těle malá dušička.“ Adamec i s jeho svěřencem Němci opravdu zadrželi: „Angličan lehl na zem do trávy, snažil se ukrýt, ale nebylo mu to nic platné. Zvedli ho ze země, postavili nás k sobě za neustálého řvaní „Hände hoch“. Bylo jich pět, na hlavách zelené přilby, v rukou automaty se zahnutými zásobníky, mířili na nás. Nejvíce zajímalo, zda jsme šli společně. Já jsem to popíral a Angličan mlčel jako hrob. Nedostali z něho ani slovo. Zařadili nás do transportu, který zatím došel. Byly to samé německé ženy a děti, které byly ubytovány před frontou v naší obecné škole. V noci je stěhovali ze školy přímo do vlaku, který je měl vézt na západ. Velitel nádraží, německý major, jim dal vojenský doprovod, který nás nachytil a zařadil mezi ty Němky. Ušli jsme jen několik set metrů a jedna Němka dala Angličanovi dva kufry na nesení a mně na záda obrovský ruksak... Přemýšlel jsem, jak bych s tím někde zahnul a utekl. Angličana zahnali do staniční budovy k německému majorovi. Já s ruksakem jsem šel až na perón a podle něj až na dolní stranu nástupiště, když se ozval obrovský křik „Wo ist mein Rucksack?“ Co těch Němek bylo, všechny se rozběhly za

mnou a táhly mě zpět na nástupiště. Ruksak mi sundaly a nacpaly mě do těch dveří, co vychází výpravčí. Tam už vyslychali Angličana. Ale nepřiznali jsme se k ničemu a neznali jsme se. Telefony neustále drnčely, Němci měli spoustu práce s odbavením transportu a Němky byly jako pomínuté. Pozornost, kterou nám věnovali, stále slábla, a já začal přemýšlet, jak se dostat domů. Obešel jsem celou kancelář, v rohu na lavici sedělo pět mužů jako rukojmí. Byli to výpravčí Šlajs, Karel Adler, Miroslav Krejsa a ještě dva. Chvilku jsem tam seděl, ale pak jsem vsadil všechno na jednu kartu a řekl jsem strážným přede dveřmi: „Ti páni mi řekli, že mám jít domů“. Oni to spolkli a já běžel domů. Rukojmí tam seděli plně tři dny. Angličana odvezli do Ústí, tam jim utekl a druhý den přijel s našimi železničáři zpět do Kyšperka a rovnou k nám. Jistě by celá věc dopadla docela jinak, kdyby Němci měli na nás více času a fronta se tak rychle nepřibližovala.“

Asi za měsíc byli čtyři lidé z Orlice (Hubka, V. Adamec, Stejskal,) pozváni na MNV do Vysokého Mýta. Tam už seděla plná zasedací síň lidí, kteří ve válce pomáhali anglickým uprchlíkům. Zde jim britský vojenský atašé pplk. Taylor každému osobně poděkoval a předal listinu s královskou pečeti s tímto textem: „Tento diplom byl odevzdán panu..... jakožto projev vděčnosti a díky za pomoc poskytnutou námořníkům a vojákům britské říše, kterážto pomoc jim umožnila uniknouti aneb se vyhnout nepřátelskému zajetí.“ Podepsán: H.R.Alexander, polní maršál a vrchní spojenecký velitel ve středozemním prostoru. Pan Václav Adamec ještě ve svých pamětech uvádí, že když chtěl zástupce britské armády s nimi peněžně vyrovnat stravování za uplynulé tři měsíce, orličtí si od něj nevzali ani korunu.

Konec války

S koncem války se uzavřela jedna z kapitol hrdinství obyčejných lidí, které by oni sami hrdinstvím těžko nazývali. Dělalí „jen“ to, co mnoho jiných v obci; řada z nich byla jistě vedena křesťanskými ideály a přesvědčením o nutnosti pomoci člověku v nouzi. Kdoví, jak by uprchlíci dopadli, nebýt podpory kunčických a orlických lidí? A kdo ví, jak – například v Rusku – po svém návratu do vlasti skutečně dopadli...? S koncem války přišla radost z nabyté svobody a naděje na normální život. Ten normální však netrval dlouho, a to, co následovalo, protříbilo lidi stejně neúprosně jako nacismus.

Tímto článkem, který je jen nepatrnou výšečí tehdejší skutečnosti, jsme chtěli připomenout naše nedávné spoluobčany, kterým patří obdiv. Byli to „obyčejní“ lidé se svými chybami a v čase potřeby projevíli nezištnou obětavost. Co je vedlo k odvaze, která se z dnešního pohledu snad zdá být nenápadnou, ale

tehdy pro ně mohla mít ty nejvážnější důsledky? Pocit sounáležitosti? Výchova v masarykovském duchu vzdělanosti, vlastenectví, kultivovanosti...? I když žili mnohem prostější a méně pohodlný život, než my, měli své vlastní přirozené hodnoty, ze kterých pak vycházela jejich ušlechtilost, i vědomí odpovědnosti za cíle, které člověka přesahují...

Prameny:

Vzpomínky Václava Adamce, Letohradský zpravodaj 8/1985; Vzpomínky Karla Kalivody, Letohradský zpravodaj 5/1985; Kunčická kronika, uložená v Městském muzeu Letohrad; Archiv Stanislava Adamce

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

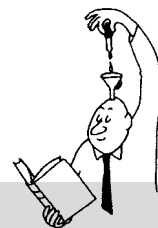
sobota 12.5.	19 h. Lukavice
neděle 13.5.	6. velikonoční
7.15 h. Letohrad	Sk 10, 25-48
8.45 h. Mistrovice	Ž 98
10.15 h. Orlice	1 J 4,7-10 J 15,9-17

středa 16.5. svátek sv. Jana Nepomuckého
18 h. Kopeček
čtvrtek **Slavnost Nanebevstoupení Páně**
7.30 h. Letohrad
19.00 h. Orlice

sobota 19.5.	19 h. Mistrovice
neděle 20.5.	7. velikonoční
na Kopečku pouť	se sv. Janem Nepomuckým
7.15 h. Letohrad	Sk 1,15-26
9.00 h. Kopeček	Ž 103
10.15 h. Kopeček	1 J 4,11-16 J 17,11-19

sobota 26.5.	19 h. Lukavice
svatodušní vigilie	21 h. Letohrad
neděle 27.5. SLAVNOST	SESLÁNÍ DUCHA SVATÉHO
7.15 h. Letohrad	Sk 2,1-11
8.45 h. Mistrovice	Ž 104
10.15 h. Orlice	1 Kor 12,3b-13 J 20,19-23

sobota 2.6.	19 h. Mistrovice
neděle 3.6.	SLAVNOST NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE
7.15 h. Letohrad	Dt 24,3-8 Ž 116
8.45 h. Lukavice	Žd 9,11-15
10.15 h. Orlice	Mt 14,12-26
11.45 h. Červená	– poutní slavnost

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Registřikové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741